

Українка двадцятого століття

В цій тендітній стрункій жіночці під чарівною посмішкою причаївся сталевий характер мужньої патріотки, якою була Нонна ПРОХОРЕНКО (Марків).

Вона не боялась говорити, коли навкруги стояли чиновники радянської доби.

З Нонною Прохоренко я познайомилась ще в часи Радянського Союзу на обласній конференції інтелігенції, це був кінець 80-х років минулого століття. Конференція проходила в дусі національного відродження і це я відчула в Нонні – її запал іти саме цим шляхом. Душа її нуртувала. Це передалось мені.

Вона стала наставницею, відкрила очі на багато фактів історичного минулого. На деякі явища в Україні примушувала подивитись в іншій площині, давала їм своєрідну оцінку. Я зрозуміла згодом – це була птаха високого польоту.

У 1998 році вона приїхала в Березне (проживала в Рівному) разом з головою обласного товариства «Просвіта» Володимиром Ковтунцем і ми поїхали разом з іншими березнівськими патріотами в село Вітковичі, де провели освячення могил повстанців на сільському кладовищі.

Повертаючись з Віткович в Березне, ми зупинились біля мосту і вирішили пройти урочиство колоною з прапорами. Це якраз був День незалежності. Ми йшли вулицями Березного з піснями і нас радо вітали березнівчани. Проходячи біля будинку колишнього співробітника НКВД, Нонна зупинилась, а ми пішли далі до лікарні відвідати хворих, пригостити їх солодощами, хай і в них буде святковий настрій.

Як потім стало відомо, в цей час Нонна біля будинку НКВДиста викрикнула: «Кат українського народу!». Вона знала, як після війни її родину переслідував саме цей керівник підрозділу НКВД.

Увечері мені зателефонувала дружина НКВДиста із звинуваченнями, що це я організувала цей скандал, а я відповіла, що винна у цьому діяльність її чоловіка по знищенню українських патріотів.

У 1999 році я була в Києві на з'їзді інтелігенції України, на слухалась там виступів багатьох знаних людей і, приїхавши додому, надихана патріотичними настроями, вирішила організувати у нас літературно-тематичний вечір «Українська мова, українська пісня – духовне надбання українського народу, невід'ємні складові державності України». В організації цього заходу мені допомогла Нонна Прохоренко. З Рівного приїхали поважні гості: голова обласної організації Спільни письменників України Степан Бабій, голова Рівненської обласної організації Конгресу української інтелігенції Йосип Пацула, письменник Євген Шморгун.

Виступи представників з Рівного, в тому числі і Нонни Прохоренко, вражали своєю неповторністю, піднесенням, патріотизмом. Зал вибухав бурхливими оплесками, а місцеві артисти співали забуті українські повстанські пісні.

У 2000 році в Березному відкривали меморіальну дошку В'ячеславу Чорноволу, приїхала з Києва дружина загиблого Алена Пашко і його товариш Лесь Танюк – лідер «Меморіалу», приїхала і Нонна Прохоренко, яка виступила на цьому заході. Її слова про лідера НРУ вразили присутніх, у деяких на очах з'явилися сльози.

Згодом з її пропозиції і допомоги ми організували в РБК великий літературно-тематичний вечір «Засуджуємо злочини комуністичної системи». Нонна у своєму виступі палко і відверто громила комуністичний режим СРСР, його спецслужби, адже на прикладі своєї родини знала про їх незаконну діяльність по утисках прав людини. Присутні в залі дізнались про страшні події в долі цієї незламної патріотки.

У 2001 році наша організація КУІН вирішили провести захід по відзначенню п'ятиріччя від дня прийняття Конституції України. У залі зібралось багато березнівчан, а Нонна Прохоренко попросила, щоб її записали до виступу. Тут до нас пі-

Під час конференції демократичних сил "Єдність" Рівненщини. 1999 рік.

дійшов чиновник від влади (прізвище з етичних міркувань не називаю), відкликав мене і повідомив, що керівництво забороняє виступати Н. Прохоренко, сказав, що вона у своїх виступах на попередніх заходах несправедливо критикувала радянську владу, називала недостовірні дані, поширювала неправду про репресії. Ми все таки надали слово Нонні. Вона сказала, що ніякі заборони не зможуть її припинити розповідати людям правду, бо Конституція незалежної Української держави дає їй таке право.

Востаннє Нонна, незважаючи на хворобу, була на урочистих зборах у 2008 році, коли ми відзначали десяти роковини створення місцевої організації Конгресу української інтелігенції. З Рівного приїхав голова обласної організації КУІН Іван Кур'яник і його заступник Олександр Волощук.

Хвороба не давала їй можливості жити активним громадським життям, але ми відвідували її, вели тривалі бесіди з нею про політику, лідерів нашої держави. Вона всім цікавилась, примушувала нас працювати на відродження всіх забутих імен творців за волю і свободу України. До останніх своїх днів вона, як локомотив, штовхала нас до активної просвітницької діяльності.

Ми брали до уваги всі її настанови.

Її нескорена та горда постать завжди залишиться в пам'яті просвітанів і патріотів області та району.

Про неї написано в багатьох книгах: «Державотворці», «Літопис Березнівщини», «Просвітанське століття Рівненщини», «Життя, політика та влада» і інших.

Поклоніємось їй світлій пам'яті.

Алла КУЦ,

голова Березнівського осередку Конгресу української інтелігенції.